

ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุไทย

The logo of Mahidol University is a large, faint watermark in the background. It is circular with a blue and gold color scheme. The outer ring contains the text 'มหาวิทยาลัยมหิดล' (Mahidol University) in Thai and 'MAHIDOL UNIVERSITY' in English. The inner circle features a central emblem with a crown and two lions, flanked by the Thai words 'จิตตทานุ' (Jittatana) and 'อุบพ' (Upph).

ดนูสรณ์ โปธารินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุไทย

FACTORS AFFECTING HEALTHCARE EXPENDITURE OF THE THAI ELDERLY

คุณสรณ์ โปธารินทร์ 5237473 PRPR/M

ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วาทีณี บุญชะลิกย์, Ph.D., สวรัช บุญขมานนท์ Ph.D.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษาครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุไทย และปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุไทย เนื่องจากขณะนี้ประเทศไทยมีระบบสวัสดิการด้านสุขภาพครอบคลุมประชาชนทุกคน โดยเฉพาะสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งเป็นสิทธิขั้นปฐมภูมิที่มีไว้ให้สำหรับประชาชนทุกคนเพื่อเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาตั้งแต่ปี 2544 แต่ผลจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2552 พบว่า มีผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการรักษาพยาบาลที่ยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ถึงร้อยละ 46.1

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลโครงการสำรวจอนามัยและสวัสดิการของประเทศไทย ปี 2552 จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ศึกษาเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 4,746 คน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression)

ผลการศึกษา พบว่า มี 6 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรคประจำตัว ระดับการศึกษา หลักประกันด้านสุขภาพ ประเภทของสถานพยาบาล ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน และภูมิภาคที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุไทยได้ร้อยละ 18.0 ($R^2 = 0.180$)

ผลจากการศึกษาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า โครงการของรัฐบาล (บัตรทอง) และโครงการประกันสุขภาพต่างๆ (Health Insurance Schemes) มีความสำคัญมาก ค่า R^2 ในการศึกษานี้ อาจจะเป็นตัวชี้วัด (Indicator) ว่า ยังมีโครงการของรัฐ และของเอกชนในการรักษาพยาบาลมากเพียงใด ค่า R^2 ก็ยิ่งจะลดต่ำลง ดังนั้น R^2 อาจจะใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบายการรักษาพยาบาลของประเทศได้ในระดับหนึ่ง

การศึกษานี้ก็นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ รัฐควรที่จะส่งเสริมประชาชนให้มีการดูแลสุขภาพของตนเอง และการมีระบบหลักประกันด้านสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุได้ ดังนั้นรัฐควรคงไว้ซึ่งนโยบายดังกล่าว และควรส่งเสริมพัฒนาระบบหลักประกันด้านสุขภาพให้มีความครอบคลุมทั่วถึงผู้สูงอายุที่ยังตกหล่น เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลให้กับผู้สูงอายุไทยต่อไป

คำสำคัญ: ค่าใช้จ่าย/ การรักษาพยาบาล/ ผู้สูงอายุ

FACTORS AFFECTING HEALTHCARE EXPENDITURE OF THE THAI ELDERLY

DANUSORN POTHARIN 5237473 PRPR/M

M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WATHINEE BOONCHALAKSI, Ph.D.,
SAWARAI BOONYAMANOND, Ph.D.**ABSTRACT**

The main objectives of this study are 1) to explore healthcare expenditure of the Thai elderly and 2) to investigate factors affecting healthcare expenditure of the Thai elderly. The motivation underlying this study is the fact that the national healthcare system in Thailand, especially the primary right for health insurance which allows all Thai people to have an equal right to access quality healthcare services with no constraints of healthcare expenditure, has been established since 2001 but data from the National Survey on Health and Welfare done in 2009 by the National Statistical Office (NSO) found that 46.1 percent of all out-patients still have to pay for their medical treatment.

This research was based on the quantitative approach using secondary data derived from the 2009 Health and Welfare Survey conducted by the National Statistical Office of Thailand. A total of 4,746 elderly aged 60 years and over was used and the Multiple Regression statistical technique was employed in this study.

It was found from the results that there were 6 factors that had influences on healthcare expenditure (statistically significant at the 0.05 level), including chronic diseases, educational level, health security, treatment types, economic status, and region. Besides, all independent variables could together explain the variation of healthcare expenditure on the Thai elderly at 18.0 percent ($R^2 = 0.180$).

The results imply that the so-called “gold card” project of the government and other health insurance schemes were crucially important. The R^2 from this study could be an indicator indicating that the more government and private healthcare projects there are, the lower the R^2 would decline, thus, it could be stated that the R^2 would be used as a good indicator to signify the level of achievement the government has in its healthcare policy.

It is also recommended from the research results that the government should raise awareness for people to take good care of their health and that having the health security systems is a beneficial means that help in relieving the elderly burden in healthcare expenditure, therefore, it is strongly recommended for the government to maintain the universal healthcare scheme (gold card) and keep improving the system to fully cover the elderly who are now left out in order to help in reducing the healthcare expenditure for the elderly later on.

KEY WORDS: EXPENDITURE / HEALTHCARE / ELDERLY

84 pages